

Visualisoitu orgasmi

Kohti monimuotoisempaa nautintokäsitystä

KRISTIINA J. VESANEN & MIIKKA J. LEHTONEN

Johdanto

Yhteiskunnallinen keskustelu parisuhteista ja seksuaalisuudesta on nähty suhteellisen heteronormatiivisena (esim. Kolehmainen ym. 2020; Söderström & Aalto 2020) ja vielä niin, että julkisessa tilassa tietynlainen kehollisuus on toisia kehollisuuksia arvokkaampaa (Tarvainen 2018). Esimerkiksi Johanna Jalonen ja Milla Salin (2020) kuvatessaan valtaväestön suhtautumista seksuaalivähemmistöihin toiseuttavat vähemmistöjen kokemusmaailman, ja Marjo Kolehmainen ym. (2020) kuvastavat, kuinka sinkkuutta käsitellään suhteessa parisuhteeseen (tai sen puutokseen). Lisäksi Johanna Hietamäen ym. (2020) tutkimus lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä paljastaa, miten aiheeseen edelleen liittyy stigmatisointia sekä vaikenemistä. Näyttää siis siltä, että yhteiskunnallista keskustelua yksilön toimijuudesta ja oikeudesta toimijuuteen leimaa voimakas vastakkainasettelu.

Tässä artikkelissa väitämme, että kyseinen vastakkainasettelu ulottuu myös kysymyksiin nautinnosta (esim. Fahs 2011; Frith 2015). Seksuaalinen nautinto on suhteellisen tuore käsite seksuaaliterveyden ja seksuaalioikeuksien kontekstissa. Seksologian ulkopuolella seksuaalista nautintoa koskeva tutkimus on ollut sängen heteronormatiivista eikä seksuaalinen nautinto itseisarvoisesti ole ollut kiinnostuksen kohteena, vaan se on tapana liittää nimenomaan seksuaaliterveyteen (Gruskin ym. 2019). Toisin sanoen nautinto on implisiittisesti mielletty sekä heteronormatiivisesti oleellisena osana lisääntymistä että binääriseksi. Tällä yksioikaisuudella on vaikutuksia myös hyvinvointiyhteiskunnan uudistamiseen (Pennanen 2021):

millaisena ihmisarvo näyttäytyy ja kuinka inkluusiivisena haluamme hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden näkyvän? Näemme tässä yhteydessä nautinnon heteronormatiivisuuden haastamisen kriittisenä elementtinä, ja tässä artikkelissa käytämme aineistona 29:ää orgasmin multimodaalista kuvausta osoittaaksemme nautinnon monimuotoisuutta.

Kirjallisuuskatsaus nautintoon

Tutkimusten mukaan halu kokea nautintoa ja mielihyvää on yksi tärkeimmistä tekijöistä nauttia seksistä (Ford ym. 2019; Philpott ym. 2006), mutta siitä huolimatta tieteellinen keskustelu nautinnosta ja seksuaalisuudesta on ollut suhteellisen harvinaista (esim. Allen 2012; Jones 2019). Nautinto ei ole pelkästään seksuaaliseen käyttäytymiseen motivoiva tekijä, vaan se on myös tunnustettu olennaiseksi osaksi paitsi seksuaaliterveyttä myös kokonaisvaltaista hyvinvointia (Meston & Buss 2007). Useiden tutkimusten mukaan seksuaalioikeudet, seksuaaliterveys ja seksuaalinen nautinto yhdessä ovatkin erottamaton osa kokonaisvaltaista hyvinvointia (Ballester-Arnal ym. 2021; Ford ym. 2022).

Tästä huolimatta näyttää kuitenkin siltä, että seksuaalista nautintoa sivuutetaan ja säännellään yhteiskunnan tasolla heteronormatiivisuuden varjolla (Gruskin ym. 2019). Toisin sanoen sosiaaliset normit ja poliittinen kontrolli ohjaavat sitä, miten eri sukupuolet, seksuaalisuudet ja tavat harrastaa seksiä koetaan hyväksyttävänä julkisessa kentässä. Annie Potts (2000) esimerkiksi käsittelee orgasmia heteronormatiivisen seksuaalisuuden kliimak-

sin symbolina, ja vastaavasti Andre Béjin (1986) on väittänyt länsimaisten yhteiskuntien kärsivän orgasmisesta välttämättömyydestä, missä orgasmin saavuttaminen nähdään institutionaalisesti legitimiinä tapana kokea nautintoa. Toisin sanoen kliimaksin saavuttaminen tarkoittaa mukautumista yhteiskunnan odotuksiin ja normeihin (Lehtonen ym. 2022). Nautintoa koskevassa keskustelussa onkin näin ollen pureuduttava kriittisesti seksuaalisuutta ja nautintoa määritteleviin sekä säänteleviin tahoihin ja rakenteisiin haastaen samalla jäykkyyttä sukupuoliorjelmia (Ford ym. 2019; Sladden ym. 2021).

Nautinto ei siis ole pelkästään seksuaaliterveydellinen asia, koska käsityksiä ja diskursseja nautinnosta muokkaavat muun muassa lait, rakenteet, käytänteet, seksuaalikasvatus (tai sen puute) sekä normit (Ford ym. 2019; Quinlivan ym. 2014). Seksuaalisuuteen liittyvät sosiokulttuuriset tabut (esim. vammaisten seksuaaliterveys ja -oikeudet, seksityöntekijöiden ja asiakkaiden oikeudet), jotka koskevat esimerkiksi ei-heteronormatiivisia mieltymyksiä ja tapoja toteuttaa seksuaalisuutta, ovat usein sisäistettyinä läsnä erilaisissa laeissa ja käytännöissä. Ne luovat paitsi aatteellisesti kapeita lähestymistapoja ja periaatteita myös vahvistavat valtasasetelmia, jotka rajoittavat ja kontrolloivat erityisesti marginalisoitujen ryhmien kehoja ja käyttäytymistä (Ford ym. 2019; Gruskin, ym. 2019). Koko seksuaalisuuden ja sukupuolen kirjo, joka purkaa binäärisiä ja heteronormatiivisia seksuaalisuuskäsityksiä, jätetään ulos paitsi asiaankuuluvista terveystalvasta ja asiallisesta kohtaamisesta myös diskurssista nautinnosta ja positiivisesta lähestymisestä seksuaalisuuteen (Ford ym. 2019; Gruskin, ym. 2019; Sladden ym. 2021).

Täten onkin tärkeää huomioida, että erilaiset tavat ajatella ja suhtautua nautintoon ovat aina myös poliittisia. Toisin sanoen ”mielihyvä on diskursiivisesti ja ontologisesti rakennettu sosiaalisten, poliittisten, uskonnollisten, historiallisten, aineellisten ja maantieteellisten kontekstien sisällä ja niiden välillä tavoilla, jotka muokkaavat sitä, kuinka mielihyvää voidaan ymmärtää” (Quinlivan ym. 2014, 187).

Tässä kontekstissa onkin problemaattista, että orgasmitutkimus on pääasiassa keskittynyt demografisten tekijöiden kautta selittämään orgasmin kokemuksia (esim. Laumann ym. 1994; Piemonte ym. 2019). Kuten nautintoa tutkineen Anna Kontulan (2008) aineistosta käy ilmi ”[s]eksuaalinen nautinto voi tarkoittaa kaikkia tuntemuk-

sia, reaktioita ja tekoja, jotka ihminen kokee seksuaalisina ja jotka tuottavat nautintoa fyysisellä, henkisellä tai sielullisella tasolla” (Kontula 2008, 610). Lisäksi aiempi tutkimus on keskittynyt pääasiassa siihen, miten naiset saavuttavat orgasmin tai teeskentelevät sen saavuttamista (Gérard ym. 2020; Mah & Binik 2002; Wiederman 1997), jolloin vallalla olevat orgasmin diskurssit tuntuvat keskittyvän siihen, että orgasmin saavuttaminen on tiettyssä mielessä nautinnon ja yhdynnän huipentuma, kun taas orgasmin puuttuminen mielletään epäonnistumiseksi nautinnon näkökulmasta. Nautinnon ja orgasmin rinnastaminen toisiinsa on kuitenkin ongelmallista, sillä se näyttäisi ohittavan sosiokulttuurisen kontekstin merkityksen. Kuten Nicole Andrejek ja Tina Fenner (2019, 33) toteavat, orgasmien analysointi tulisi aina sijoittaa osaksi ympäröivää yhteiskunnallista kontekstia.

Tiivistäen voidaan todeta, että julkinen ja tieteellinen keskustelu nautinnosta ja orgasmeista on korostanut implisiittisesti suhteellisen binääristä käsitystä nautinnosta. Yhtäältä orgasmi on rinnastettu nautintoon ja orgasmin puuttuminen yhdynnässä nautinnon puutteeseen, ja toisaalta orgasmi kokemuksena on usein nähty yksioikoisena narratiivina, missä nautinto huipentuu kliimaksissa. Tässä artikkelissa väitämmekin edellä kuvatun yksioikoisesta nautintokäsityksen olevan ongelmallista sekä yksilön että yhteiskunnan monimuotoisuuden kannalta, sillä nautinnon kapea käsittely johtaa siihen, että tietyt tavat kokea seksuaalista nautintoa ovat yhteiskunnassa muita tapoja arvostetumpia. Jotta julkinen ja tieteellinen keskustelu seksuaalisesta nautinnosta monipuolistuisi, meidän tulee ymmärtää eri tutkimusmenetelmien avulla, mitä orgasmi kokemuksena ihmisille merkitsee.

Metodologia

Aineisto on kerätty sekä kasvotusten tapahtuneiden haastattelujen että Yleisradion artikkelin (Tiessalo 2018) pohjalta saatujen kuvausten kautta. Haastattelut toteutettiin niin, että haastateltava ensin visualisoi orgasmin, jonka jälkeen toinen kirjoittaja keskusteli haastateltavan kanssa kuvasta. Yleisradion artikkelin pohjalta ihmiset saivat puolestaan lähettää kuvan orgasmin visualisoinnista ja lisäksi osallistujia pyydettiin vastaamaan muutamaan kysymykseen kuvasta ja prosessis-

ta kirjallisesti. Aineisto koostuu 29–70-vuotiaista miehistä ja naisista. Yhteensä orgasmin multimodaalisia kuvauksia kerättiin 29. Kuvan ja tekstin yhdistäminen pohjautuu Gunther Kressin (2010) ajatukseen siitä, että kuva näyttää sen, mitä olisi vaikeata sanallistaa, ja kääntäen teksti antaa merkityksen sille, mitä olisi vaikeata näyttää.

Analysoimme aineiston neljässä eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa toinen kirjoittaja aloitti teemojen hahmottelun ja aineistonkeruun, kun taas toisessa vaiheessa kävimme aineiston läpi erikseen kiinnittäen huomiota teemoihin ja siihen, miten kuvat oli rakennettu (esim. värit, materiaalit, symbolit). Lisäksi kiinnitimme huomiota siihen, miten kuva ja teksti ovat suhteessa toisiinsa. Kolmannessa vaiheessa analysoimme aineiston yhdessä rakentaen kattavampia teemoja erikseen löytämistämme teemoista. Neljännessä vaiheessa keskityimme siihen, millaisia avauksia jatkotutkimukselle aineistosta nousee.

Johdatus löydöksiin

Vaikka aineistosta löytyykin sangen ikonisia kuvauksia orgasmista räjähdysnomaisena kliimaksina, valtaosa orgasmin kuvauksista kuitenkin keskittyy esimerkiksi intensiteetin tai kehollisen kokemuksen kuvaamiseen. Muutamassa tapauksessa eksplisiittisesti käsiteltiin myös yhteiskunnan puolelta tulevia paineita ”ideaalista” orgasmista, mutta kiinnostavasti aineistosta tulee vahvasti esille se, ettei ole yhtä tapaa kokea orgasmi. Toisin sanoen orgasmi ei ole lineaarinen kokemus, joka on aina yhdistettävissä nautintoon, vaan pikemminkin orgasmien moninaisuus kertoo siitä, että ihmiset kokevat monenlaista seksuaalista nautintoa.

Kokonaisvaltainen nautinto

Aineistosta käy osuvasti ilmi eroottisen nautinnon laajuus, sillä orgasmia on vaikea paikantaa vain yhteen kehonosaan. Barry Komisaruk ja Beverly Whipple (2011) ovat tutkineet ilman genitaalista stimulaatiota ilmaantuneita orgasmeja, ja he vertaavatkin nautintoa kipuun, sillä niin kuin kipu myös nautinto voi tuntua missä tahansa ihmisen kehossa.

Esimerkiksi haastateltava (O) kuvailee piirroksen ympärämäisiä aaltoja, jotka leviävät kehon keskeltä kohti kehon ääripäitä. Myös haastateltava (L) kuvastaa orgasmin ”purkautumista,” joka tapahtuu moneen suuntaan. Haastateltava (E) taas ker-

too, kuinka vaikeaa orgasmin alun ja lopun määrittelemineen on. Toisin sanoen orgasmi voi paitsi tuntua laajalti missä tahansa kehonosassa myös ilmetä dynaamisella tavalla, mikä kertoo nautinnosta kokonaisvaltaisena, elävänä ja liikkuvana kokemuksena. Myös tanssia ja seksuaalista nautintoa tutkinut Josie Austin (2016) osoittaa, kuinka eroottista nautintoa voi kokea monenlaisissa yhteyksissä, jotka eivät ole niin sanotusti tavanomaisiksi miellettyä seksiä.

Esimerkiksi Lucie Fieldingin (2021) mukaan ihmisen koko keho on eroottinen (eikä vain tietyt kehon osat) ja täten aistillista, seksuaalista ja eroottista nautintoa voi kokea mistä tahansa kehonosasta, johon myös kaikenlaisilla kehoilla on pääsy läpi elämän. Jotta nautinto olisi inklusiivisempaa ja saavutettavampaa, se vaatii siirtymistä hetero-

”Niin mä aattelin eka et sehän on tavallaan sellanen purkaus, mutta se olis ollu, sithän tää koko paperi olis ollu vaan punainen periaatteessa. Ehkä tavallaan vois luulla, että se lähtee täältä ja sit se tavallaan purkautuis, jatkuis tavallaan tonne suuntaan ja purkautuis vielä tonne, et tavallaan tiivistyis ja purkautuu tonne. Sit se olis voinu olla vaan sellanen värsiirtymä punaiseen. Mut sit tavallaan, ehkä toi kuvastaa just sitä, et se on tavallaan piste, sellanen, joka on siellä.” (Informantti L)

Kuva 1. Informantin kuva orgasmista.

”Joo, no tässä näkyy ihmishahmo siellä taustalla, mä aloitin piirtämisen siitä että mä piirsin ihmishahmon, ehkä se oli helpompi alottaa sillä tussilla. Sit heti sen ihmishahmon rintakehän keskivaiheilta lähtee tollanen, minun mielestä se on aaltokuvio, joku voi olla eri mieltä, tai tikkataulu, mutta se kuvaa aaltoa ja se kuvaa sellasta aaltoilevaa tunnetta, jollainen se orgasmi on. Se tietyllä tavalla alkaa minun mielestä keskeltä kehoa ja sieltä se leviää kohti kehon ääripisteitä.” (Informantti O)

Kuva 2. Informantin kuva orgasmista.

normatiivisesta lähtökohdasta kohti laajempaa ja monipuolisempaa käsitystä nautinnosta.

Nautinnon käsitteellistäminen ja määrittelyminen

Julkisissa ja tieteellisissä keskusteluissa nautinto esitetään usein suoraviivaisena ja heteronormatiivisena, mutta tässä artikkelissa käsitelty aineisto päinvastoin osoittaa, että nautinto voi myös olla abstraktia ja vaikeasti määriteltävää.

Kuvallinen aineisto näyttää orgasmin ja nautinnon kiinnostavassa valossa, sillä se ei myötäile perinteistä mediarepresentaatiota orgasmista. Haastateltava (E) kertoo, kuinka erikokoiset pallot kuvastavat orgasmin kirjavuutta eli toisin sanoen, kuinka vaikeaa sitä on määritellä. Myös haastateltava (H) ilmentää orgasmin erilaisia, ennakoimattomia ja vaikeasti määriteltäviä tasoja ”tyhjyydel-

lä,” joka on piirretty kuvan keskelle. Haastateltava (V) nostaa esiin, kuinka orgasmi on paitsi henkilökohtainen kokemus, mutta sen tunnistettavuutta on myös vaikea määritellä. Täten abstrakti kuvaus orgasmista ilmaisee haastateltavan mielestä paremmin orgasmia. Niin tutkimuksessa kuin muissakaan konteksteissa ei siis tulisi ottaa itsensä selvyytenä sitä, mikä tai mitä on orgasmi tai nautinto (Gianotten ym. 2021).

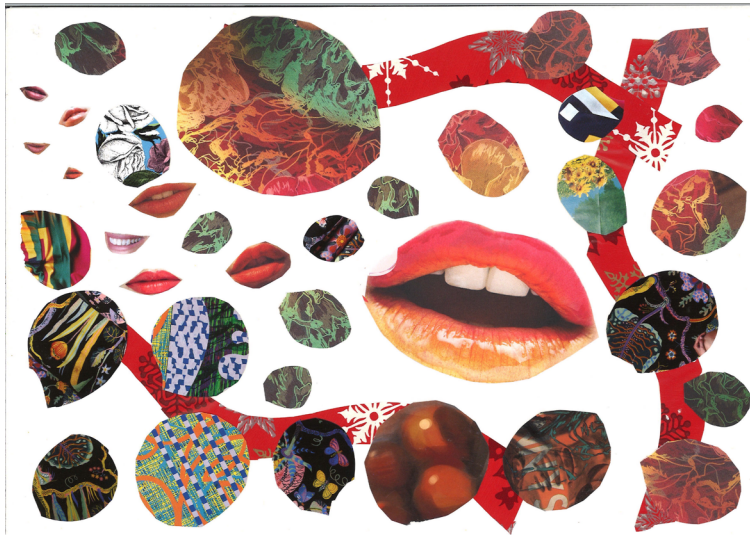
Näin ollen aineisto paljastaa, että nautinto on paljon hienojakoisempaa ja monisyisempää kuin mitä valmiiksi käsikirjoitettu performanssi kohti kliimaksia antaa olettaa. Kuten Miikka J. Lehtonen ym. (2022) havainnollistavat, seksi, seksuaalisuus ja nautinto on paljon heteronormatiivista skriptiä kirjavampaa, ja täten myös käsitys siitä, mitä nautinto on saattaa poiketa siitä, mitä ja miten ihminen todellisuudessa kokee mielihyvää. Se miten tuntee eroottista mielihyvää, on yksilöllistä, kuten haastateltava (V) sanoo: ”koska musta jokaiselle se on vähän eri asia, itse orgasmikin.”

Implikaatiot tutkimukselle: avauksia nautinnon tutkimukseen

Aineiston analyysin neljännessä vaiheessa tunnustimme kolme avautusta, joiden uskomme lisäävän ymmärrystämme nautinnosta sosiokulttuurisena ilmiönä. Käsittelemme näitä tarkemmin alla tarjoten samalla mahdollisia kysymyksiä jatkotutkimuksille.

Aineisto osoittaa, että samalla kun jotain nautinnon osa-alueita on vaikea visualisoida, toisia taas on vaikea pukea sanoiksi. Mikäli nautintoa on vaikea verbalisoida, miksi nautinnosta ja seksuaalisuudesta tulisi olla tietoa tarjolla vain sanallisessa tai kirjallisessa muodossa? Täten kuvallisen materiaalin esittäminen esimerkiksi seksuaalikasvatuksen kontekstissa olisi myös pedagogisesti perusteltua. Seksuaalikasvatuksessa mielihyvää koskevan pedagogiikan tulee olla sellaista, jossa mielihyvää käsitellään realistisesti huomioiden seksuaalisen ilmaisun ja intiimiyden monet muodot sekä ulottuvuudet (Ollis 2016).

Toiseksi visualisoidut nautintokuvaukset esiintyvät irrallaan seksuaali-identiteetistä, etnisestä taustasta, vammasta tai vammaisuudesta, sukupuolesta ja niin edelleen. Täten visualisoitu muoto auttaa ymmärtämään nautintoa laajemmin ja kokonaisvaltaisempaan kokemukseen rikkoen samalla tavanomaista heteronormatiivista kaavaa. Kun mahdollisuuksia kokea seksuaalista nautintoa käsitellään kaikessa laajuudessaan, se lisännee

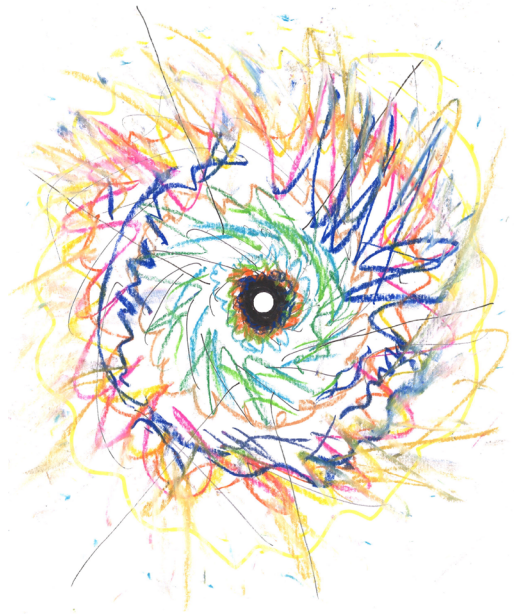

"Nii ja ehkä jotenkin se mulle merkkää sellasta tietynlaista läsnäoloa, että mä haluan ajatella, että se elää ja on läsnä koko ajan, mutta sitten se tulee pintaan. Ja nää pallot, niistä tuli tosi erikokoisia, just sen takia, että kun se orgasmi on niin monimutkainen ja monipuolinen ja se on sellaisia määrittämiä onneksi pakeneva." (Informantti E)

Kuva 3. Informantin kollaasi orgasmista.

yhdenvertaisuutta purkaen sukupuolittuneita ajatuksia seksistä (Austin 2016).

Kolmas tunnistamistamme avauksista liittyy visuaalisiin ja multimodaalisiin menetelmiin mahdollisena keinona tuottaa uutta tutkimustietoa nautinnosta. Tätä artikkelia varten kerätty aineisto keskittyi pääasiassa orgasmin ja nautinnon rajapintaan, mutta vähintään yhtä kiinnostavaa olisi tutkia seksuaalisuutta ja nautintoa laajemmalti multimodaalisia menetelmiä hyväksikäyttäen. Esimerkiksi yksi haastateltavistamme totesi, kuinka hänelle visuaalinen ilmaisu on sanallista viestintää luontevampaa, ja samalla aikaisempi tutkimus on korostanut visuaalisten menetelmien vahvuutta tutkia vaikeasti sanallistettavia ilmiöitä (esim. Toraldo ym. 2018). Lisäksi multimodaalisia menetelmiä voisi hyödyntää pitkittäistutkimuksissa sekä vertailevissa tutkimuksissa.

"Sanoin et siinä on jotain ennalta... tai itsellenikin vaikeasti määrittelemättömiä tasoja, just sen takia, kun siinä on tyhjyyden keskellä. Sen suhde siihen muuhun piirtämiseen on vaikea määritellä. Tyhjyyden jo konseptina on mikä on vaikeaa jotenkin hahmottaa siihen muuhun. Mikä sen suhde ylipäätään on siihen muuhun, vaikka tässä kuvassa se on hyvin selkeästi siinä keskellä. Mut sit jos on siinä tyhjyyden keskellä, niin siitä perspektiivistä se muu on." (Informantti H)

Kuva 4. Informantin piirros orgasmista.

Johtopäätökset

Seksuaalisen nautinnon julistuksessaan Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö (World Association for Sexual Health, 2021) vetoaa useisiin toimijoihin ja tahoihin, jotta ne edistäisivät kaikille yhdenvertaisesti kuuluvaa oikeutta seksuaaliseen nautintoon. Lisää työtä kuitenkin tarvitaan seksuaalioikeuksien tunnustamiseksi ja sosiaalisten normien muuttamiseksi (Ford ym. 2019).

Asenteiden, toimien ja rakenteiden muuttaminen vaatii aktiivista yhteiskuntapolitiittista keskustelua sekä konkreettisia toimia (esim. kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta, akateemista tutkimusta, julkisia investointeja seksuaaliterveyspalveluihin sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilais-

ten kouluttamista). Seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet sekä mahdollisuudet kokea eroottista mielihyvää kuuluvat kaikille ja niiden toteutuminen tulee mahdollistaa niin ”sosiaalisella, kulttuurisella kuin laillisellakin tasolla, ilman haitallisia sukupuolinormeja ja syrjintää” (Sladden ym. 2021, 5). Kokonaisvaltainen lähestymistapa seksuaalisuuteen, mihin kuuluu myös seksuaalioikeuksien näkökulma, on erottamaton osa seksuaaliterveyttä ja mielekästä elämää. Yhdenvertaisten mahdollisuuksien ja seksuaalioikeuksien takaaminen kaikille vaatii jatkuvaa vuoropuhelua sekä yhdenvertaisia tekoja, jotka rakentuvat kunnioitukselle ja moniäänisyydelle oikeudenmukaisemman nautinnon puolesta.

KIRJALLISUUS

- Allen, Louisa (2012) *Pleasure's perils? Critically reflecting on pleasure's inclusion in sexuality education*. *Sexualities* 15 (3–4), 455–471.
- Andrejek, Nicole & Fetner, Tina (2019) *The Gender Gap in Orgasms: Survey Data from a Mid-Sized Canadian City*. *International Journal of Sexual Health* 31 (1), 26–35.
- Austin, Josie I. (2016) *Dancing sexual pleasures: Exploring teenage women's experiences of sexuality and pleasure beyond 'sex'*. *Sex Education* 16 (3), 279–293.
- Ballester-Arnal, Rafael & Nebot-Garcia, Juan E. & Ruiz-Palomino, Estefania & Gimenez-Garcia, Cristina & Gil-Llario, Maria Dolores (2021) *“INSIDE” Project on Sexual Health in Spain: Sexual Life During the Lockdown Caused by COVID-19*. *Sexuality Research and Social Policy* 18 (4), 1023–1041.
- Béjin, Andre (1986) *The Influence of the sexologists and sexual democracy*. In Philippe Ariès & Andre Béjin (eds.) *Western Sexuality: Practice and Precept in Past and Present Times*. Oxford: Basil Blackwell, 201–217.
- Fahs, Breanne (2011) *Performing Sex: The Making and Unmaking of Women's Erotic Lives*. Albany, NY: SUNY Press.
- Fielding, Lucie (2021) *Trans sex: Clinical approaches to trans sexualities and erotic embodiments*. New York, NY: Routledge.
- Ford, Jessie V. & Corona, Esther & Cruz, Mariana & Fortenberry, J. Dennis & Kismödi, Eszter & Philippott, Anne & Rubio-Aurioles, Eusebio & Coleman, Eli (2022) *The World Association for Sexual Health's Declaration on Sexual Pleasure: A Technical Guide*. *International Journal of Sexual Health* 33 (4), 612–642.
- Ford, Jessie V. & Vargas, Esther C. & Finotelli, Itor Jr. & Fortenberry, Dennis & Kismödi, Eszter & Philippott, Anne & Rubio-Aurioles, Eusebio & Coleman, Eli (2019) *Why Pleasure Matters: Its Global Relevance for Sexual Health, Sexual Rights and Well-being*. *International Journal of Sexual Health* 31 (3), 217–230.
- Frith, Hannah (2015) *Orgasmic Bodies: The Orgasm in Contemporary Western Culture*. London: Palgrave Macmillan.
- Gérard, M & Berry, M & Shtarkshall, R A & Amsel, R & Binik, Y M (2020) *Female Multiple Orgasm: An Exploratory Internet-Based Survey*. *The Journal of Sex Research* 58 (2), 206–221.
- Gianotten, Woet L. & Alley, Jenna C. & Diamond, Lisa M. (2021) *The Health Benefits of Sexual Expression*. *International Journal of Sexual Health* 33 (4), 478–493.
- Gruskin, Sofia & Yadav, Vithika & Castellanos-Usigli, Antón & Khizanishvili, Gvantsa & Kismödi, Eszter (2019) *Sexual Health, Sexual Rights and Sexual Pleasure: Meaningfully Engaging the Perfect Triangle*. *Sexual and Reproductive Health Matters* 27 (1), 29–40.
- Hietämäki, Johanna & Husso, Marita & Arponen, Tiia (2020) *Tyttöjen ja poikien väliset erot seksuaalisesta hyväksikäytöstä kertomisessa*. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (5–6), 542–553.
- Jalonen, Johanna & Salin, Milla (2020) *Pitäisikö homoseksuaaleilla olla oikeus elää haluamallaan tavalla? Tutkimus suomalaisten suhtautumisesta homoseksuaaleihin 2000-luvulla*. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (3), 259–270.
- Jones, Angela (2019) *Sex is not a problem: The erasure of pleasure in sexual science research*. *Sexualities* 22 (4), 643–668.
- Kolehmainen, Marjo & Kinnunen, Anu & Lahti, An-

- nukka (2020) Parittomuuden politiikat? Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (4), 370–381.
- Komisaruk, Barry R. & Whipple, Beverly (2011) Non-genital orgasms. *Sexual and Relationship Therapy* 26 (4), 356–372.
- Kontula, Anna (2008) The Sex Worker and Her Pleasure. *Current Sociology* 56 (4), 605–620.
- Kress, Gunther (2010) *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. Abingdon, UK: Routledge.
- Laumann, Edward O. & Gagnon, John H. & Michael, Robert T. & Michaels, Stuart (1994) *The Social organization of sexuality: Sexual practices in the United States*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lehtonen, Miikka J. & Heljakka, Katriina & Kosonen, Krista (2022) Drawgasms: Playing with expectations and experiences of pleasure through multimodal accounts. *Sexualities*. doi: 10.1177/13634607211067346.
- Mah, Kenneth & Binik, Yitzchak M. (2002) Do all orgasms feel alike? Evaluating a two-dimensional model of the orgasm experience across gender and sexual context. *Journal of Sex Research* 39 (2), 104–113.
- Meston, Cindy M. & Buss, David M. (2007) Why humans have sex. *Archives of Sexual Behavior* 36 (4), 477–507.
- Ollis, Debbie (2016) 'I felt like I was watching porn': The reality of preparing pre-service teachers to teach about sexual pleasure. *Sex Education* 16 (3), 308–323.
- Pennanen, Pekka (2021) Hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisen välietappi vai jotain aivan muuta? *Yhteiskuntapolitiikka* 86 (4), 460–463.
- Philpott, Anne & Knerr, Wendy & Boydell, Vicky (2006) Pleasure and Prevention: When Good Sex Is Safer Sex. *Reproductive Health Matters* 14 (28), 23–31.
- Potts, Annie (2000) Coming, coming, gone: a feminist deconstruction of heterosexual orgasm. *Sexualities* 3 (1), 55–76.
- Quinlivan, Kathleen & Allen, Louisa & Rasmussen, Mary Lou (2014) After Word(s) – Engaging with the Politics of Pleasure in Sexuality Education: Affordances and Provocations. In Louisa Allen & Mary Lou Rasmussen & Kathleen Quinlivan (eds.) *The Politics of Pleasure in Sexuality Education: Pleasure Bound*. New York: Routledge, 186–193.
- Sladden, Tim & Philpott, Anne & Doortje & Braeken & Castellanos-Usigli, Antón &
- Yadav, Vithika & Christie, Emily & Gonsalves, Lianne & Mofokeng, Tlaleng (2021) Sexual Health and Wellbeing through the Life Course: Ensuring Sexual Health, Rights and Pleasure for All. *International Journal of Sexual Health* 33 (4), 565–571.
- Söderström, Inka & Aalto, Annika (2020) Vastine artikkeliin ”Pitäisikö homoseksuaaleilla olla oikeus elää haluamallaan tavalla?”. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (4), 449–450.
- Tarvainen, Merja (2018) Ruumiilliset tilat: Tavanomainen arki ja kerrottu vammaisuus. *Yhteiskuntapolitiikka* 83 (1), 40–49.
- Tiessalo, Paula (2018) Tältä näyttää orgasmi: sykettä, värejä, muotoja – Tutkijat yrittävät nyt ymmärtää nautintoa kuvien avulla. *Yle Uutiset* 5.7.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10287765>
- Toraldo, Maria Laura & Islam, Gazi & Mangia, Gianluigi (2018) Modes of Knowing: Video Research and the Problem of Elusive Knowledges. *Organizational Research Methods* 21 (2), 438–465.
- Wiederman, Michael W. (1997) Pretending orgasm during sexual intercourse: Correlates in a sample of young adult women. *Journal of Sex & Marital Therapy* 23 (2), 131–139.
- World Association for Sexual Health (2021) Declaration on Sexual Pleasure. <https://worldsexualhealth.net/resources/declaration-on-sexual-pleasure/> (luettu 10.3.2022)

TIIVISTELMÄ

Kristiina J. Vesanen & Miikka J. Lehtonen: Visualisoitu orgasmi. Kohti monimuotoisempaa nautintokäsitystä

Seksuaaliterveyden ja seksuaalioikeuksien kontekstissa. Seksologian ulkopuolella seksuaalista nautintoa koskeva tutkimus on ollut pääosin heteronormatiivista eikä seksuaalinen nautinto itseisarvoisesti ole ollut kiinnostuksen kohteena, vaan se on tapana liittää nimenomaan seksuaaliterveyteen. Nautintoa sivuutetaan ja säännellään yhteiskunnan eri tasoilla ja yhteiskunnallinen keskustelu seksuaalisuudesta sekä seksuaalisesta nautinnosta on usein sukupuolittunutta, ja sitä ohjaavat sekä sosiaaliset normit että poliittinen kontrolli. Nautinto ei siis ole pelkästään seksuaaliterveydellinen asia, sillä käsitteitä ja diskursseja nautinnosta muokkaavat erilaiset sosiokulttuuriset rakenteet. Nautintoa koskevassa keskustelussa onkin pureuduttava kriittisesti seksuaalisuutta ja nautintoa määritteleviin sekä säänteleviin tahoihin ja rakenteisiin haastaen samalla jäykkiä sukupuoli-normeja. Tässä kontekstissa onkin problemaattista, että orgasmitutkimus on pääasiassa keskittynyt demografisten tekijöiden kautta selittämään orgasmin kokemuksia. Tämän tutkimuksen aineisto koostuu 29 orgasmin multimodaalisesta kuvauksesta. Aineisto on kerätty sekä kasvotusten tapahtuneiden haastattelujen että Yleisradion artikkelin pohjalta saatujen kuvausten kautta. Haastatteluissa haastateltava ensin visualisoi orgasmin, jonka jälkeen haastateltavan kanssa keskusteltiin kuvasta.

ta. Yleisradion artikkelin pohjalta ihmiset saivat lähettää kuvan orgasmin visualisoinnista ja lisäksi osallistujia pyydettiin vastaamaan muutamaa kysymyksen kuvasta ja prosessista kirjallisesti.

Vaikka aineistosta löytyykin sangen ikonisia kuvauksia orgasmista räjähdysnomaisena kliimaksina, valtaosa orgasmin kuvauksista keskittyy esimerkiksi intensiteetin tai kehollisen kokemuksen kuvaamiseen. Aineistosta tulee vahvasti esille se, ettei ole yhtä tapaa kokea orgasmi. Orgasmiin moninaisuus kertoo siitä, että ihmiset kokevat monenlaista seksuaalista nautintoa ja esimerkiksi orgasmi voi tuntua missä tahansa kehonosassa. Kuvallinen aineisto osoittaa, ettei nautinto ja orgasmi myötäile perinteistä mediarepresentaatiota orgasmista, vaan nautinto näyttäytyy paljon hienojakoisempana ja monisyisempänä. Aineiston pohjalta on tunnistettu mahdollisuuksia jatkotutkimukselle erityisesti nautinnon kuvausten ja käsitteistön monipuolistamiseksi. Kokemusten sanoittaminen on edelleenkin tärkeätä, ja samalla tulisi kiinnittää enemmän huomiota myös visuaalisten tutkimusmenetelmien potentiaaliin tuottaa uutta tutkimustietoa nautinnosta. Orgasmiin ja nautinnon tutkimuksen menetelmällisen monipuolistamisen avulla on mahdollista herättää laajempaa yhteiskunnallista keskustelua siitä, miten kokonaisvaltainen lähestymistapa seksuaalisuuteen ja nautintoon voisi olla osa jokaisen käsitystä mielekkästä elämästä.

KIRJOITTAJAT

Lehtonen, Miikka J., apulaisprofessori, Rikkyo-yliopiston kauppakorkeakoulu, Tokio

Vesanen, Kristiina J., itsenäinen tutkija (kristiina.vesanen[at]helsinki.fi)